

Özgün araştırma

Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Benlik Saygısı ile Meslektaş Şiddeti Arasındaki İlişki

Sevgi PAKIŞ ÇETİN¹ , Kıvan ÇEVİK KAYA²

Gönderim Tarihi: 25 Ekim, 2023

Kabul Tarihi: 14 Mart, 2024

Basım Tarihi: 2 Ağustos, 2024

Erken Görünüm Tarihi: 29 Temmuz, 2024

Öz

Amaç: Araştırma hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ile meslektaş şiddeti arasında ilişkiyi belirlemek amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, 2021-2022 eğitim öğretim yılının bahar yarısında bir üniversitenin hemşirelik bölümünde eğitim gören 177 dördüncü sınıf öğrencisi ile yürütülmüş tanımlayıcı ilişki arayıcı tipte bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak; “Öğrenci Tanıtım Formu”, “Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği” ve “Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği” kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi kullanılmış olup, tanımlayıcı özellikler ortalama ve yüzdelik olarak gösterildi. Ölçekler ve alt boyutlar arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Spearman’s Korelasyon Analizi kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %76.8’inin kadın ve %65.0’inin 22 yaş ve altında olduğu bulundu. Öğrencilerin hemşirelik mesleğine ve klinik uygulamalarda şiddete maruz kalma durumlarına ilişkin düşünceleri incelendiğinde; %67.8’inin hemşirelik bölümünü isteyerek tercih ettiği, %66.1’inin klinik uygulama sırasında şiddete tanık olmadığı, %91.5’inin klinik uygulama sırasında şiddete maruz kalmadığı, %85.5’inin şiddete maruziyet halinde müdahalede bulunmadığı belirlendi. Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği toplam puan ortalamasının 108.29 ± 18.62 ; Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği toplam puan ortalamasının 52.09 ± 19.84 olduğu saptandı. Ölçekler arasında negatif yönde zayıf ilişki olduğu belirlendi.

Sonuç: Araştırma sonucuna göre, hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı düzeylerinin yüksek, meslektaş şiddetine maruz kalma düzeylerinin ise düşük düzeyde olduğu saptandı. Ayrıca öğrencilerin mesleki benlik saygısı düzeyleri ile meslektaş şiddetine maruz kalma düzeyleri arasında negatif yönde zayıf ilişki olduğu bulundu.

Anahtar kelimeler: Benlik saygısı, hemşirelik öğrencisi, mesleki maruziyet, şiddete maruz kalma.

¹Sevgi PAKIŞ ÇETİN (Sorumlu Yazar). Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Uncubozköy Kampüsü/Manisa, T: 0(236)2330904, e-posta: sevgis210188@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-8330-3493

²Kıvan ÇEVİK KAYA. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Uncubozköy Kampüsü/Manisa, T: 0(236)2330904, e-posta: kivancevikk@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0556-8012

The Relationship Between Nursing Students' Professional Self-Esteem And Colleague Violence

Sevgi PAKIŞ ÇETİN¹ , Kıvan ÇEVİK KAYA²

Submission Date: October 13th, 2023

Acceptance Date: March 14th, 2024

Pub.Date: August 2nd, 2024

Online First Date: July 29th, 2024

Abstract

Objectives: The research was conducted to determine the relationship between the professional self-esteem of nursing students and colleague violence.

Materials and Methods: The research is a descriptive-correlational study conducted with 177 fourth-year students studying in the nursing department of a university in the spring semester of the 2021-2022 academic year. As a data collection tool; "Student Identification Form", "Arıcak Professional Self-Esteem Scale" and "Colleague Violence Exposure Scale" were used. Mann Whitney U test and Kruskal Wallis test were used to evaluate the data, and descriptive features were shown as mean and percentage. Spearman's Correlation analysis was used to determine the relationship between scales and sub-dimensions.

Results: It was found that 76.8% of the students participating in the study were female and 65.0% were 22 years old and under. When the students' thoughts on the nursing profession and their exposure to violence in clinical practice are examined; It was determined that 67.8% voluntarily preferred the nursing department, 66.1% did not witness violence during clinical practice, 91.5% were not exposed to violence during clinical practice, 85.5% did not interfere in case of exposure to violence. Arıcak Professional Self-Esteem Scale total mean score 108.29 ± 18.62 ; Colleague Violence Exposure Scale total mean score was 52.09 ± 19.84 . It was determined that there was a weak negative correlation between scales.

Conclusion: According to the results of the research, it was determined that the professional self-esteem levels of the nursing students were high and the levels of exposure to colleague violence were low. In addition, it was found that there was a weak negative correlation between students' professional self-esteem levels and their exposure to colleague violence.

Keywords: *Self esteem, nursing student, occupational exposure, exposure to violence.*

¹**Sevgi PAKIŞ ÇETİN (Corresponding Author).** Manisa Celal Bayar University, Faculty of Health Sciences, Department of Fundamentals Nursing, Uncubozköy Campus/Manisa, P: 0(236)2330904, e-mail: sevgis210188@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-8330-3493

²**Kıvan ÇEVİK KAYA.** Manisa Celal Bayar University, Faculty of Health Sciences, Department of Fundamentals Nursing, Uncubozköy Campus/Manisa, P: 0(236)2330904, e-mail: kivancevik@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0556-8012

Giriş

Mesleki benlik kavramı, bireyin belirli bir mesleki çevrede kendini algılama yeteneğinin göstergesi olan, profesyonel kimliği, iş doyumunu ve kariyer başarısını etkileyen önemli bir faktörü oluşturmaktadır (Xu vd., 2023). Mesleki benlik gelişimi, öğrencilikten profesyonel hemşirelik yaşamına geçiş sürecinde oluşabilmektedir (Wang vd., 2019). Mesleki benlik kavramı, hemşirelerin bilgi, beceri, esneklik, liderlik, iletişim yeteneği ve memnuniyetini içeren, mesleki anlayış, mesleki benlik saygısı ve davranış yönelimini göstermektedir (Xu vd., 2023). Mesleki benlik saygısı ise, mesleki bir tercih haline getirilen, kişinin meslek ile ilgili olarak kabul edilen benlik yüklemelerine ilişkin oluşturduğu değerlilik yargısı olarak tanımlanmaktadır (Arıca, 1999). Kişiliğin ve profesyonel kimliğin oluşmasında önemli unsurlardan birisini oluşturan mesleki benlik saygısının gelişmesi, bireyin mesleki hayatında üstlendiği sorumlulukları yerine getirebilme becerisiyle doğrudan ilişkilidir (Dimitriadou–Panteka vd., 2014; Özdelikara vd., 2018). Ayrıca mesleki benlik saygısı, bireydeki psikolojik distrese karşı koruyucu etkiye sahip olmakla birlikte, bireyin iyilik hali ve iş doyumunu pozitif yönde etkileyen bir kavramdır (Serafin vd., 2022).

Eğitim sürecinde akranlar, eğitimciler ve meslektaşlar ile deneyimlenen tecrübeler benlik saygısını değiştiren ve geliştiren parametreler arasında yer almaktadır (Özdelikara vd., 2018). Benlik saygısı yüksek olan bireylerin mesleği severek icra etmesi, mesleğe karşı olumlu tutum sergilemesi, meslekte başarılı olması, sorunlara etkili ve başarılı çözüm üretmesi, özgüven sahibi olması beklenmektedir (Acharya Pandey ve Chalise, 2015; Güleç ve Ayaz, 2017). Dolayısıyla hastaya verilen bakım kalitesinin artırılmasında, benlik saygısı yüksek olan hemşireler belirleyici olmaktadır (Varol vd., 2020).

Benlik saygısı, stresle başa çıkmanın önemli bir göstergesidir (Acharya Pandey ve Chalise, 2015). Sağlık bakım sektöründe biyolojik, fiziksel, kimyasal, ergonomik ve psikososyal olmak üzere strese sebep olan pek çok risk faktörü bulunmaktadır (Çakar vd., 2019). Bu risk faktörlerinden birisi olan meslektaş şiddeti, günümüzde hemşirelik mesleğinde ciddi bir küresel sorunu oluşturmaktadır (Hunter vd., 2022; Peng vd., 2022). Dünya Sağlık Örgütü'ne göre (2002) meslektaş şiddeti, personelin işe gidip gelirken de dahil olmak üzere işiyle ilgili durumlarda, güvenlik, esenlik veya sağlığına yönelik açık veya gizli bir şekilde taciz, tehdit veya saldırıya uğradığı olayların bütünü olarak tanımlanmıştır (International Labour Office/International Council of Nurses/World Health Organization/Public Services International, 2002). Meslektaş şiddeti, fiziksel, sözel, psikolojik şiddet ve cinsel şiddet/taciz olmak üzere dört şekilde uygulanabilmektedir (Cheung ve Yip, 2017; Pien vd., 2019).

Çalışma koşullarına bağlı fazla iş yükü/stresi, otonomi eksikliği ve rol karmaşasının, meslektaş şiddetinin ortaya çıkmasına neden olan faktörler olduğu belirtilmektedir (Ayakdaş ve Arslantaş, 2018; Kuşçu Karatepe vd., 2020). Bunun yanı sıra farklı eğitim seviyeleri, meslekteki kadın nüfusun fazla olması, yetersiz mesleki saygınlık gibi eksik meslek kriterlerinin varlığı, iş yoğunluğu, stres, nöbet usulü çalışma, meslekten bağımsız hastane işlerinin yürütülmesi gibi pek çok faktör nedeniyle hissedilen “haksızlık” ve “değersizlik” duygusu sonucunda yaşanan öfke en kolay öğrenci ve yeni mezun hemşirelere yansıtılmaktadır (Alshawush vd., 2022; Kuşçu Karatepe vd., 2020). Ayrıca öğrencilerin ve yeni mezun hemşirelerin hemşirelerle iletişim kuramaması, klinik ve mesleğini sahiplenememesi, mesleki stres yaşaması, yeni rollere adapte olamaması, klinik bilgi ve özgüven eksikliği, bakım konusunda daha az bilinçli olması, sorumluluklarını yerine getirmemesi de meslektaş şiddetine neden olabilmektedir (Alshawush vd., 2022; Kuşçu Karatepe vd., 2020; Nazik vd., 2023).

Meslektaş şiddeti; mağdur olan bireyler, sağlık bakım kuruluşları ve toplum üzerinde pek çok olumsuz etkiye neden olmaktadır (Peng vd., 2022). Mağdur olan bireylerde meslektaş şiddeti; benlik saygısının zedelenmesi, anksiyete, panik atak, fiziksel stres, özgüven eksikliği, depresyon, kendinden nefret etme ve güçsüzlük gibi psikolojik sağlık problemleri oluşturmasının yanı sıra uyku problemleri, iştahsızlık ya da aşırı yemek yeme, baş ağrısı, çarpıntı, yorgunluk gibi fiziksel sağlık sorunlarına da sebep olabilmektedir (Bahadır Yılmaz vd., 2020; Birks vd., 2018; Peng vd., 2022). Ayrıca bireylerde mesleki bağlılığın azalmasına, mesleki değerleri ile kimliklerinin bozulmasına ve bazı durumlarda öğrencilerin hemşirelik mesleğini bırakmasına neden olabilir (Mamaghani vd., 2023). Sağlık bakım kuruluşlarında meslektaş şiddeti; bozulmuş kişisel ilişkilere ve işbirliği eksikliğine, toksik çalışma ortamlarına, hasta sonuçlarının kötüleşmesine, bakım kalitesinin düşmesine, yapılan iş miktarının artmasına ve ekonomik kayıplara yol açmaktadır (Mamaghani vd., 2023; Peng vd., 2022). Toplumda meslektaş şiddeti; hemşirelik mesleğinin çekiciliğini azaltarak meslekteki hemşire iş gücünün azalmasını da beraberinde getirmektedir (Peng vd., 2022; Pien vd., 2019).

Literatürde öğrenci hemşirelere yönelik meslektaş şiddeti çalışmaları incelendiğinde; Avustralya’da yapılan çalışmada, öğrencilerin %56.6’sının hemşirelerin, %24.6’sının rehber hemşirelerin ve %22.8’inin yönetici hemşirelerin şiddetine maruz kaldığı bildirilmiştir (Budden vd., 2017). Türkiye’de yapılan nitel bir araştırmada, öğrencilerin sıklıkla meslektaş şiddeti deneyimledikleri, en fazla da sözel şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir (Kuşçu Karatepe vd., 2020). İskoçya’da yapılan çalışmada, öğrencilerin %77.0’nin sözel şiddete,

%70.0'nın fiziksel şiddete maruz kaldığı (Hunter vd., 2022); Çin'de yapılan çalışmada ise, öğrencilerin %51.23'ünün meslektaş şiddetine maruz kaldığı, bunlardan %64.3'ünün ise hemşire şiddeti deneyimledikleri belirlenmiştir (Tian vd., 2019).

Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama alanlarında maruz kaldıkları meslektaş şiddetinin mesleki benlik saygısını etkileyebileceği öngörülmektedir. Öğrencilerin fiziksel ve psikolojik sağlığının korunması, iyileştirilmesi ve sürdürülmesi, sağlık kurumu çalışanlarının bilinçlendirilmesi oldukça önemlidir. Araştırma sonucundan elde edilen bulgular doğrultusunda, literatürde rastlanmamış olan öğrencilerin mesleki benlik saygısı ile meslektaş şiddeti arasındaki ilişki belirlenerek, sonuçların literatüre katkı sağlayacağı ve yapılacak yeni çalışmalara rehberlik edeceği düşünülmektedir.

Araştırma Hipotezleri:

H₀: Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ile meslektaş şiddeti arasında ilişki yoktur.

H₁: Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ile meslektaş şiddeti arasında ilişki vardır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Tipi

Tanımlayıcı ilişki arayıcı tipte bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2021-2022 eğitim öğretim yılının bahar yarısında, bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde eğitim alan dördüncü sınıf hemşirelik bölümü öğrencileri oluşturdu (N=226). Bölümdeki intörn eğitiminin yalnızca dördüncü sınıf eğitim programında bulunması nedeniyle çalışmaya yeterli klinik deneyime sahip olduğu düşünülen dördüncü sınıf hemşirelik bölümü öğrencilerinden araştırmaya gönüllü olan 177'si dahil edildi. Beş öğrenci anketi eksik doldurduğu için araştırmadan çıkartıldı. Sonuç olarak; evrenin %78.3'üne ulaşıldı.

Veri Toplama

Araştırma verilerinin toplanabilmesi amacıyla öncelikle öğrencilerin almış oldukları temel meslek derslerini yürüten sorumlu öğretim üyeleri ile görüşme sağlandı. Derslerin sorumlu öğretim üyelerine çalışma hakkında bilgi verilmiş olup, ders başlangıcı ya da aralarında veri toplanmasına birlikte karar verildi. Veriler 14.03.2022-01.04.2022 tarihleri arasında toplandı. Öğrencilerin temel meslek dersini almış oldukları dersliklerde çalışma

hakkında bilgilendirme sağlandıktan sonra onamları alındı. Ardından veri toplama formları yüz yüze olarak dağıtıldı ve kendilerinin doldurması istendi. Veri toplama ortalama 10-15 dk sürdü. Veri toplama sırasında dersten zaman alınmadı. Veri kayıplarının önlenmesi için her öğrenci grubunun verileri birkaç oturumda toplandı.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak; “Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu” ile öğrencilerin yazılı izni sonrasında, “Öğrenci Tanıtım Formu”, “Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği” ve “Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği (MŞMKÖ)” kullanıldı.

Öğrenci Tanıtım Formu: Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri, hemşirelik bölümü ve şiddete ilişkin 12 sorudan oluşmaktadır.

Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği (AMBSÖ): Ölçek; bir mesleği seçmiş, bir alanda mesleki eğitim alan ya da bir meslekte görev yapan 17 yaş ve üzerindeki kişilerin ilgili mesleğe olan saygı davranışını değerlendirmek amacıyla Arıcak tarafından 1999 yılında geliştirilmiştir.

Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği, “Mesleği Kabul” (14 madde), “Mesleğin Değeri” (10 madde) ve “Mesleğin İşlevselliğine Olan İnanç” (6 madde) olmak üzere üç alt boyut ve olumlu-olumsuz ifadeleri içeren 30 maddeden oluşan beşli likert tipindedir. Olumlu maddeler “5-Tamamen Katılıyorum, 4-Katılıyorum, 3-Kararsızım, 2-Katılmıyorum, 1-Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde puanlanırken, olumsuz maddeler tersten puanlanmaktadır. Her maddeye verilen puanların toplanması sonucunda ölçek toplam puanı elde edilir. Ölçekten alınan toplam puan 30-150 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanın artması bireyin mesleki benlik saygısı seviyesinin arttığını göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.93 olarak belirlenmiştir (Arıcak, 1999). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.92 olarak saptandı.

Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği (MŞMKÖ): Bahadır Yılmaz ve diğerleri (2020) tarafından geliştirilen ölçeğin “Sözel/Psikolojik Şiddete Maruz Kalma Durumu” (11 madde) ile “Şiddetin Fiziksel ve Ruhsal Sağlık Üzerine Etkisi” (11 madde) başlıklı iki alt boyutu ve 22 maddesi bulunmaktadır. Maddelerin değerlendirilmesinde, “1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Orta Derecede Katılıyorum, 4-Katılıyorum, 5-Tamamen Katılıyorum” şeklinde beşli likert tipi değerlendirme kullanılmaktadır. Ölçekten alınabilecek puan 22 ile 110 arasında değişmekle birlikte alınan puanın artması hemşirelik öğrencilerinin klinik alanda maruz kaldığı meslektaş şiddetinin arttığını ifade etmektedir. Ölçeğin toplam Cronbach alfa

katsayısı 0.94 olarak belirlenmiştir (Bahadır Yılmaz vd., 2020). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.96 olarak saptandı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde, Statistical Package For Social Science 21.0 programı kullanıldı. Kolmogorov-Smirnov analizi sonucu verilerin normal dağılıma uymadığı belirlendi. Bu nedenle istatistiksel analizlerde Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis testi ve Spearman's Korelasyon analizi kullanıldı. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın uygulanabilmesi için çalışmanın yapıldığı eğitim kurumundan, bir kamu üniversitesinin "Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu"ndan (Tarih/Sayı: 24.11.2021/20.478.486/1038), ölçekleri geliştiren yazarlardan yazılı izin alınmış olup; araştırmaya dahil edilen öğrencilerden ise yazılı ve sözel izin alındı. Araştırma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri doğrultusunda gerçekleştirildi.

Bulgular

Tablo 1'de öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %76.8'inin kadın ve %65.0'inin 22 yaş ve altında olduğu, %76.8'inin aile üyeleri içerisinde sağlık personeli bulunduğu, %50.3'ünün algıladığı akademik başarı seviyesinin iyi olduğu saptandı. Öğrencilerin hemşirelik mesleğine ve klinik uygulamalarda şiddete tanık olmaya ilişkin düşünceleri incelendiğinde; %67.8'inin hemşirelik bölümünü isteyerek tercih ettiği, %62.7'sinin hemşirelik bölümünü iş garantisi nedeniyle tercih ettiği, %59.3'ünün mesleğini başkalarına önerdiği, %90.4'ünün mezuniyet sonrası hemşire olarak çalışmayı istediği, %66.1'inin klinik uygulama sırasında şiddete tanık olmadığı belirlendi (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı (n=177)

Tanıtıcı Özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	136	76.8
Erkek	41	23.2
Yaş grubu		
22 yaş ve altı	115	65.0
23 yaş ve üzeri	62	35.0
Yaş ortalaması	22.27 ± 1.11	
Ailedeki sağlık personeli varlığı		
Evet	41	23.2
Hayır	136	76.8
Hemşirelik bölümünü isteyerek tercih etme durumu		
Evet	120	67.8
Hayır	57	32.2
Hemşirelik bölümünü tercih etme sebebi		
İş garantisi	111	62.7
Aile baskısı	8	4.5
Mesleği sevmek	58	32.8
Mesleği başkalarına önerme durumu		
Evet	105	59.3
Hayır	72	40.7
Mezuniyet sonrası hemşire olarak çalışmayı isteme durumu		
Evet	160	90.4
Hayır	17	9.6
Algılanan akademik başarı seviyesi		
Orta	70	39.5
İyi	89	50.3
Çok iyi	18	10.2
Klinik uygulama sırasında şiddete tanık olma durumu		
Evet	60	33.9
Hayır	117	66.1

“Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği” ve alt boyut puan ortalamaları Tablo 2’de yer almaktadır. “Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği” toplam puan ortalamasının 108.29 ± 18.62 olduğu bulundu. Öğrencilerin “Mesleği kabul” alt boyutundan 48.20 ± 10.16, “Mesleğin değeri” alt boyutundan 37.46 ± 6.61, “Mesleğin işlevselliğine olan inanç” alt boyutundan 22.62 ± 3.83 puan aldığı saptandı (Tablo 2).

Tablo 2. Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği ve Alt Boyut Puan Ortalamaları (n=177)

Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği Alt Boyutları	Puan Aralığı (Min-Maks)	Ort±SS
Mesleği kabul	14-70	48.20 ± 10.16
Mesleğin değeri	10-50	37.46 ± 6.61
Mesleğin işlevselliğine olan inanç	6-30	22.62 ± 3.83
Toplam	30-149	108.29 ± 18.62

“Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği” ve alt boyut puan ortalamaları Tablo 3’te yer almaktadır. “Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği” toplam puan ortalamasının 52.09 ± 19.84 olduğu bulundu. Öğrencilerin “Sözel/psikolojik şiddet” alt boyutundan 25.05 ± 9.41 , “Şiddetin fiziksel ve ruhsal sağlık üzerine etkisi” alt boyutundan 27.04 ± 11.17 puan aldığı saptandı (Tablo 3).

Tablo 3. Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği ve Alt Boyut Puan Ortalamaları (n=177)

Hemşirelik Öğrencileri İçin Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği Alt Boyutları	Puan Aralığı (Min-Maks)	Ort±SS
Sözel/psikolojik şiddet	11-55	25.05 ± 9.41
Şiddetin fiziksel ve ruhsal sağlık üzerine etkisi	11-55	27.04 ± 11.17
Toplam	22-102	52.09 ± 19.84

Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği (AMBSÖ) ve Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği (MŞMKÖ) toplam puan ortalamalarının dağılımı Tablo 4’te görülmektedir.

Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği toplam puan ortalamaları tanıtıcı özellikler ile karşılaştırıldığında; bölümü isteyerek tercih etme durumu, bölümü tercih etme sebebi, mesleği başkalarına önerme durumu, mezuniyet sonrası hemşire olarak çalışmayı isteme durumu ve algılanan akademik başarı seviyesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptandı ($p < 0.05$, Tablo 4).

Cinsiyet, yaş grubu, aile üyeleri içerisindeki sağlık personeli varlığı ve klinik uygulama sırasında şiddete tanık olma durumu ile AMBSÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptandı ($p > 0.05$, Tablo 4).

Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği toplam puan ortalaması tanıtıcı özellikler ile karşılaştırıldığında; cinsiyet, bölümü isteyerek tercih etme durumu, mesleği başkalarına önerme durumu ve klinik uygulama sırasında şiddete tanık olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptandı ($p < 0.05$, Tablo 4).

Yaş grubu, aile üyeleri içerisindeki sağlık personeli varlığı, bölümü tercih etme sebebi, mezuniyet sonrası hemşire olarak çalışmayı isteme durumu ve algılanan akademik başarı seviyesi ile MŞMKÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptandı ($p > 0.05$, Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri ile AMBSÖ ve MŞMKÖ Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=177)

Tanıtıcı Özellikler	AMBSÖ	Test/p	MŞMKÖ	Test/p
Cinsiyet				
Kadın	109.58 ± 16.64	Z: -1.236	54.52 ± 19.82	Z: -3.019
Erkek	104.00 ± 23.77	p: 0.216	44.02 ± 17.87	p: 0.003*
Yaş grubu				
22 yaş ve altı	109.56 ± 16.65	Z: -0.781	53.78 ± 19.29	Z: -1.709
23 yaş ve üzeri	105.93 ± 21.74	p: 0.435	48.96 ± 20.62	p: 0.088
Ailedeki sağlık personeli varlığı				
Evet	112.07 ± 15.94	Z: -1.525	50.29 ± 19.95	Z: -0.838
Hayır	107.15 ± 19.26	p: 0.127	52.63 ± 19.85	p: 0.402
Hemşirelik bölümünü isteyerek tercih etme durumu				
Evet	113.82 ± 17.55	Z: -6.361	50.04 ± 20.12	Z: -2.382
Hayır	96.64 ± 15.21	p: 0.000***	56.42 ± 18.67	p: 0.017*
Hemşirelik bölümünü tercih etme sebebi				
İş garantisi	104.43 ± 16.88	X ² : 24.996	53.68 ± 19.50	X ² : 2.943
Aile baskısı	101.62 ± 20.06	p: 0.000***	50.00 ± 21.14	p: 0.230
Mesleği sevmek	116.60 ± 19.11		49.34 ± 20.33	
Mesleği başkalarına önerme durumu				
Evet	113.63 ± 19.43	Z: -5.474	49.15 ± 18.97	Z: -2.582
Hayır	100.50 ± 14.23	p: 0.000***	56.38 ± 20.42	p: 0.010*
Mezuniyet sonrası hemşire olarak çalışmayı isteme durumu				
Evet	109.66 ± 18.28	Z: -3.262	51.60 ± 20.00	Z: -1.223
Hayır	95.35 ± 17.16	p: 0.001**	56.76 ± 18.11	p: 0.221
Algılanan akademik başarı seviyesi				
Orta	103.22 ± 19.86	X ² : 7.877	54.07 ± 18.75	X ² : 2.239
İyi	111.48 ± 16.84	p: 0.019*	50.22 ± 20.89	p: 0.326
Çok iyi	112.22 ± 18.51		53.66 ± 18.73	
Klinik uygulamaları sırasında şiddete tanık olma durumu				
Evet	107.63 ± 15.28	Z: -0.589	57.15 ± 20.87	Z: -2.474
Hayır	108.63 ± 20.17	p: 0.556	49.50 ± 18.86	p: 0.013*

Z: Mann Whitney U

X²: Kruskal Wallis

*p<0.05

**p<0.01

***p<0.001

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin AMBSÖ ve alt boyutları ile MŞMKÖ ve alt boyutları arasındaki ilişki Tablo 5'te yer almaktadır. Yapılan analize göre; sözel/psikolojik şiddet alt boyutu ile AMBSÖ'nün tüm alt boyutları arasında negatif yönde çok zayıf ilişki olduğu (r= -0.249, -0.228, -0.198, p<0.01); AMBSÖ arasında negatif yönde zayıf ilişki olduğu saptandı (r= -0.259, p<0.01). Şiddetin fiziksel ve ruhsal sağlık üzerine etkisi alt boyutu ile mesleği kabul alt boyutu ve AMBSÖ arasında negatif yönde zayıf ilişki olduğu (r= -0.303, -0.301, -0.299, p<0.01); mesleğin değeri ve mesleğin işlevselliğine olan inanç alt boyutları arasında negatif yönde çok zayıf ilişki olduğu saptandı (r= -0.237, -0.243, p<0.01). MŞMKÖ ile mesleği kabul alt boyutu ve AMBSÖ arasında negatif yönde zayıf ilişki olduğu (r= -0.290,

-0.294, $p<0.01$); mesleğin değeri ve mesleğin işlevselliğine olan inanç alt boyutları arasında negatif yönde çok zayıf ilişki olduğu saptandı ($r = -0.241, -0.233, p<0.01$) (Tablo 5).

Tablo 5. Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği (AMBSÖ) ve Alt Boyutları ile Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği (MŞMKÖ) ve Alt Boyutları Arasındaki İlişki (n=177)

Ölçekler ve Alt Boyutları		Mesleği kabul	Mesleğin değeri	Mesleğin işlevselliğine olan inanç	AMBSÖ
Sözel/psikolojik şiddet	r	-0.249**	-0.228**	-0.198**	-0.259**
	p	0.001	0.002	0.008	0.001
Şiddetin fiziksel ve ruhsal sağlık üzerine etkisi	r	-0.303**	-0.237**	-0.243**	-0.301**
	p	0.000	0.002	0.001	0.000
MŞMKÖ	r	-0.290**	-0.241**	-0.233**	-0.294**
	p	0.000	0.001	0.002	0.000

r= Spearman's Korelasyonu

* $p<0.05$

** $p<0.01$

Tartışma

Mesleki benlik saygısı, bireydeki psikolojik distrese karşı koruyucu etkiye sahip olan, bireyin iyilik hali ve iş doyumunu pozitif yönde etkileyen bir kavramdır (Serafin vd., 2022). Bu çalışmada öğrencilerin AMBSÖ toplam puan ortalamasının, ortalamanın üzerinde olduğu saptandı. Çalışmamızda hemşirelik öğrencilerinin %67.8'inin mesleği isteyerek tercih etmesi mesleki benlik saygısının yüksek olmasını etkilemiş olabilir. Çalışma sonucuna göre, geleceğin hemşirelerini temsil eden yüksek benlik saygısına sahip öğrencilerin, mesleğinde başarılı olmasının yanı sıra hastaya verilecek bakım kalitesinin iyileştirilmesinde etkili olacağı düşünülmektedir. Literatürde hemşirelik öğrencileriyle AMBSÖ kullanılarak yapılan çalışmalar incelendiğinde, araştırma sonuçlarıyla benzer sonuçlara rastlanmıştır (Buldukoğlu ve Çakır, 2020; Fırat Kılıç, 2018; Kahraman ve Fırat Kılıç, 2021; Kuşçu Karatepe, vd., 2019; Öz Değirmenci ve Yıldız, 2019; Varol vd., 2020). Ayrıca Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılarak yapılan çalışmalarda da öğrencilerin ortalama (Sa vd., 2019) ya da ortalamanın üzerinde benlik saygısına sahip olduğu bildirilmiştir (Brando-Garrido vd., 2020; Huang vd., 2019; Min vd., 2021).

Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği toplam puan ortalaması bazı tanıtıcı özellikler ile karşılaştırıldığında; hemşirelik bölümünü isteyerek tercih eden öğrencilerin mesleki benlik saygılarının, istemeyerek tercih eden öğrencilerden anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi. Bu sonucun, öğrencilerin yaklaşık üçte ikisinin (%67.8) mesleği severek tercih

etmesinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Literatürde hemşirelik bölümünü isteyerek tercih eden öğrencilerin mesleki benlik saygısı düzeylerinin anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır (Çöplü ve Tekinsoy Kartın, 2019; Kuşçu Karatepe vd., 2019; Öz Değirmenci ve Yıldız 2019). Ayrıca Kahraman ve Fırat Kılıç (2021) ile Min ve diğerlerinin (2021) çalışmalarında okul yaşamından memnun olan öğrencilerin mesleki benlik saygı düzeylerinin daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Çalışma sonuçları, literatür ile benzerlik göstermektedir. Öğrenciler hemşirelik bölümünü tercih etme sebebine göre incelendiğinde; mesleği sevdiği için tercih eden öğrencilerin mesleki benlik saygı düzeylerinin, iş garantisi ya da aile baskısı nedeniyle tercih eden öğrencilerden anlamlı derecede yüksek olduğu saptandı. Varol ve diğerlerinin (2020) çalışmasında, insanlara yardım etmeyi ve mesleği seven öğrencilerin yüksek mesleki benlik saygısına sahip olduğu bildirilmiştir. Benzer şekilde Fırat Kılıç'ın (2018) ve Çakı Döner ve diğerlerinin (2023) çalışmalarında da benzer sonuçlar saptanmış olup, kişinin mesleğini severek ya da aile isteği, iş garantisi gibi sebeplerle seçmesinin, kişinin meslek algısını etkileyebileceği belirtilmiştir. Öğrenciler algıladıkları akademik başarı seviyesine göre incelendiğinde; akademik başarı çok iyi olan öğrencilerin yüksek mesleki benlik saygısına sahip olduğu belirlendi. Li ve diğerlerinin (2018) çalışmasında, öğrencideki yüksek benlik saygısının akademik başarıyı kolaylaştırdığı bildirilmiştir. Benzer şekilde Varol ve diğerlerinin (2020), Fırat Kılıç'ın (2018), Min ve diğerlerinin (2021) ve Çakı Döner ve diğerlerinin (2023) çalışmalarında, akademik başarı seviyesi çok iyi olan öğrencilerin yüksek benlik saygısına sahip olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Min ve diğerlerinin (2021) çalışmasında, öğrencilerin üniversite yaşamı ve hemşireliğe yönelik temel derslerden memnun olması sonucunda yüksek akademik performans göstermesinin, benlik saygısını güçlendirmeye yönelik eğitim girişimleri olduğu bildirilmiştir.

Günümüzde sağlık bakım profesyonellerine yönelik meslektaş şiddeti, küresel bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmektedir. Bu küresel sorunun önlenmesi bireydeki olumsuz psikolojik etkilerin ortadan kaldırılması, dolayısıyla hasta bakım sonuçları üzerinde pozitif etkiler oluşturulması açısından oldukça önemlidir (Hunter vd., 2022). Bu çalışmada öğrencilerin MŞMKÖ toplam puan ortalamasının düşük düzeyde olmasına bağlı klinik ortamda maruz kaldıkları meslektaş şiddetinin yoğun olmadığı söylenebilir. Bu sonuç, bireylerin öğrenci olması nedeniyle iş hayatına henüz atılmamış ve klinikte bireysel çalışmaya başlamamış olmalarından kaynaklanmış olabilir. Kırbaş ve Kahriman'ın (2023) yapmış olduğu çalışmada benzer sonuca rastlanmıştır. Literatürde hemşirelik öğrencilerinin meslektaş şiddetine maruz kalma düzeylerinin %13.3 ile %77.0 arasında değişiklik gösterdiği

bildirilmiştir (Budden vd., 2017; Çakar vd., 2019; Hunter vd., 2022; Kuşçu Karatepe vd., 2020; Nazik vd., 2023; Tian vd., 2019). Bu çalışmada ise, öğrencilerin yaklaşık üçte birinin (%33.9) klinik uygulama sırasında şiddete tanık olduğunu bildirmesi literatürü destekler niteliktedir. Bu durum, öğrencilerin mesleki bağlılıklarının azalmasına, mesleki değerleri ile kimliklerinin bozulmasına neden olabileceği için kaygılandırıcı bir sonuçtur.

Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği toplam puan ortalaması bazı tanıtıcı özellikler ile karşılaştırıldığında; kadın öğrencilerin meslektaş şiddetine daha fazla maruz kaldığı saptandı. Literatürde benzer sonuçları bildiren çalışmalara rastlanmıştır (Hunter vd., 2022; Kırbaş ve Kahrıman, 2023; Mamaghani vd., 2023; Öztürk ve Karaahmetoğlu 2019). Araştırmalar kadına yönelik şiddetin küresel olarak yaygın bir problem olduğunu ve tüm etnik, ırksal, dini ve sosyoekonomik grupları etkilediğini bildirmiştir (Hinchberger, 2009; Cepeda vd., 2022). Ayrıca şiddetin de dahil olduğu pek çok sağlık riskinin kadın öğrencilerin daha fazla stres yaşamasına neden olduğu belirtilmiştir (Çakar vd., 2019). Çalışma sonucunun aksine Budden ve diğerlerinin (2017) çalışmasında, erkek öğrencilerin daha fazla meslektaş şiddetine maruz kaldığı bildirilmiştir. Öğrenciler hemşirelik bölümünü isteyerek tercih etme durumuna göre incelendiğinde; bölümü isteyerek tercih eden öğrencilerin daha az meslektaş şiddetine maruz kaldığı bulundu. Bu durum, herhangi bir şiddet olgusunda, mesleği severek tercih eden öğrencinin mesleğe hakimiyetinin olmasına bağlı mesleğini ve kendisini savunma yeteneğinin güçlü olabileceğini düşündürmektedir. Öğrenciler klinik uygulamalarda şiddete tanık olma durumuna göre incelendiğinde; şiddete tanıklık eden öğrencilerin meslektaş şiddetine maruz kalma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptandı. Bu durum, öğrencilerin çalışma ortamlarının (klinik alan) benzer olmasından, kişilik özelliklerinin farklı olmasından kaynaklanmış olabileceği gibi, klinikte şiddet uygulayan bireylerin diğer öğrencilere de şiddet uygulamış olmasından kaynaklanmış olabilir.

Düşük benlik saygısı, şiddete uğramayı olumsuz olarak etkilemektedir (Ayakdaş ve Arslantaş, 2018). Çalışmada AMBSÖ ile MŞMKÖ arasında negatif yönde zayıf ilişki olduğu belirlendi. Çalışmadan elde edilen bu sonuç doğrultusunda, “**H₁**: Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ile meslektaş şiddeti arasında ilişki vardır.” hipotezi desteklenmiştir. Bu sonuç, yüksek mesleki benlik saygısına sahip hemşirelik öğrencilerinin meslektaş şiddetine maruz kalma düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. Birks ve diğerlerinin (2018) ve Mamaghani ve diğerlerinin (2023) çalışmalarında, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama sırasında maruz kaldıkları meslektaş şiddetine bağlı anksiyete, panik atak, distressin fiziksel belirtileri, güven eksikliği ve benlik saygı kaybı gibi sorunlar yaşadıkları

bildirilmiştir. Mamaghani ve diğerlerinin (2023) çalışmasında ise, şiddeti göz ardı etmenin nedenleri düşük benlik saygısı, klinik uygulamadan düşük not alma ya da kovulma korkusu olarak belirtilmiştir. Ayrıca çalışma bulgusunun aksine, Ragab Awad Basiony ve diğerlerinin (2023) farklı örneklem grubuyla yapmış oldukları çalışmada, hemşirelerin iş yeri şiddeti ile benlik saygısı arasında ilişki olmadığı bildirilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, araştırmaya katılan öğrenciler ve bu öğrencilerin araştırmada kullanılan ölçeklere verdikleri yanıtlarla sınırlı olduğundan genellenemez.

Sonuç

Sonuç olarak, hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı düzeylerinin yüksek, meslektaş şiddetine maruz kalma düzeylerinin ise düşük düzeyde olduğu saptandı. Bunun yanı sıra öğrencilerin mesleki benlik saygısı düzeyi arttıkça meslektaş şiddetine maruz kalma düzeyinin azaldığı belirlendi. Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısının yükselmesi, kişinin kendine olan özgüvenini arttıran ve dolaylı olarak bakım kalitesini etkileyen bir durumdur. Ayrıca meslektaş şiddetine maruziyet öğrencinin profesyonel kimlik gelişimini kötüleştiren ve bakım kalitesini etkileyen bir diğer faktördür. Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Öğrencilerin mesleki benlik saygılarının geliştirilmesi mesleğin gücünün artırılması açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle öğrencilerin, akademisyenler ve klinik hemşirelerinin katkısıyla mesleki benlik saygısı gelişmiş, özgüvenli, atılgan olmasının sağlanması için tüm çalışma ortamlarında desteklenmesi,
- Öğrencilerin fiziksel ve psikolojik sağlığının sürdürülmesi amacıyla meslektaş şiddetine maruziyet durumlarının azaltılması, hatta ortadan kaldırılması için; iletişim becerilerini geliştiren, atılgan, kendini savunabilen karakter yapısının geliştirilmesine yönelik uygun müfredat programının oluşturulması ve sürdürülmesi,
- Çalışmanın “Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği” kullanılarak yapılan ilk araştırmalardan biri olmasına nedeniyle, farklı üniversitelerde, daha geniş örneklem gruplarıyla yapılması önerilebilir.

Teşekkür

Çalışmanın veri toplama sürecine katkı sağlayan tüm öğrencilerimize teşekkür ederiz.

Finansal Destek

Çalışma kapsamında finansal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum, kuruluş ya da araştırmacılar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Acharya Pandey, R. A., & Chalise, H. N. (2015). Self-esteem and academic stress among nursing students. *Kathmandu University Medical Journal*, 13(4), 298-302. <http://doi.org/10.3126/kumj.v13i4.16827>
- Alshawush, K., Hallett, N., & Bradbury-Jones, C. (2022). The impact of transition programmes on workplace bullying, violence, stress and resilience for students and new graduate nurses: A scoping review. *Journal of Clinical Nursing*, 31(17-18), 2398-2417. <https://doi.org/10.1111/jocn.16124>
- Arıcak, T. (1999). Öğretmen adaylarının benlik saygısı ve mesleki benlik saygılarının geliştirilmesine yönelik bir grupta psikolojik danışma uygulaması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 18-29.
- Ayakdaş, D., & Arslantaş, H. (2018). Hemşirelikte meslektaş şiddeti: Kesitsel bir çalışma [Colleague violence in nursing: A cross-sectional study]. *Journal of Psychiatric Nursing*, 9(1), 36-44. <http://doi.org/10.14744/phd.2017.52724>
- Bahadır Yılmaz, E. B., Ata, E. E., & Uyumaz, G. (2020). Hemşirelik Öğrencileri İçin Meslektaş Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği'nin geliştirilmesi [Development of Colleague Violence Exposure Scale for Nursing Students]. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law and History*, 28(2), 188-198. <http://doi.org/10.5336/mdethic.2019-71499>
- Birks, M., Budden, L. M., Biedermann, N., Park, T., & Chapman, Y. A. (2018). "Rite of passage?": Bullying experiences of nursing students in Australia. *Collegian*, 25(1), 45-50. <http://doi.org/10.1016/j.colegn.2017.03.005>
- Brando-Garrido, C., Montes-Hidalgo, J., Limonero, J. T., Gómez-Romero, M. J., & Tomás-Sábado, J. (2020). Relationship of academic procrastination with perceived competence, coping, self-esteem and self-efficacy in nursing students. *Enfermería Clínica (English Edition)*, 30(6), 398-403. <http://doi.org/10.1016/j.enfcl.2019.07.013>
- Budden, L. M., Birks, M., Cant, R., Bagley, T., & Park, T. (2017). Australian nursing students' experience of bullying and/or harassment during clinical placement. *Collegian*, 24(2), 125-133. <http://doi.org/10.1016/j.colegn.2015.11.004>
- Buldukoğlu, K., & Çakır, C. (2020). Bilişsel çarpıtmaların, hemşirelerin mesleki benlik saygısına ve hemşirelik algısına etkisi [The effect of cognitive distortions on nurses' professional self-esteem and nursing perception]. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(1), 193-206. <http://doi.org/10.46971/ausbid.669614>
- Cepeda, I., Lacalle-Calderon, M., & Torralba, M. (2022). Measuring violence against women: A global index. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(19-20), NP18614-NP18638. <https://doi.org/10.1177/08862605211037424>
- Cheung, T., & Yip, P. S. (2017). Workplace violence towards nurses in Hong Kong: Prevalence and correlates. *BMC Public Health*, 17(1), 1-10. <http://doi.org/10.1186/s12889-017-4112-3>
- Çakar, M., Şişman, N. Y., & Oruç, D. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalarında karşılaştıkları sağlık riskleri [Health risks in nursing students' clinical applications]. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 12(2), 116-125. <https://dergipark.org.tr/en/pub/deuhfed/issue/54241/735038>
- Çakı Döner, B., Tohumcu, K., & Özdemir, N. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin klinik deneyimleri stres düzeylerini ve benlik saygılarını etkiler mi? [Do nursing students' clinical experiences affect their stress levels and self-esteem?]. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 10(3), 421-432. <https://doi.org/10.52880/sagakad.1279340>
- Çöplü, M., & Tekinsoy Kartın, P. (2019). Professional self-concept and professional values of senior students of the nursing department. *Nursing Ethics*, 26(5), 1387-1397. <http://doi.org/10.1177/0969733018761171>
- Dimitriadou-Panteka, A., Koukourikos, K., & Pizirtidou, E. (2014). The concept of self-esteem in nursing education and its impact on professional behaviour. *International Journal of Caring Sciences*, 7(1), 6-11.
- Fırat Kılıç, H. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin eğitim stresi ve mesleki benlik saygısı arasındaki ilişki [The relationship between nursing students' educational stress and professional self-esteem]. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 5(1), 49-59. <http://doi.org/10.31125/hunhemsire.431130>
- Güleç, H., & Ayaz, C. Ö. (2017). Öğretmen adaylarının benlik saygıları ve mesleki benlik saygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi [Study of self esteem and professional self esteem of teacher candidates in terms of several variables]. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 556-579. <http://doi.org/10.14686/buefad.290240>
- Hinchberger, P. A. (2009). Violence against female student nurses in the workplace. *Nursing Forum*, 44(1), 37-46. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1744-6198.2009.00125.x>
- Huang, L., Thai, J., Zhong, Y., Peng, H., Koran, J., & Zhao, X. D. (2019). The positive association between empathy and self-esteem in Chinese medical students: A multi-institutional study. *Frontiers in Psychology*, 10, 1921. <http://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01921>

- Hunter, E. J., Eades, C. E., & Evans, J. M. (2022). Violence experienced by undergraduate nursing students during clinical placements: An online survey at a Scottish University. *Nurse Education in Practice*, 61, 103323. <http://doi.org/10.1016/j.nepr.2022.103323>
- International Labour Office [ILO]/International Council of Nurses [ICN]/World Health Organization [WHO]/Public Services International [PSI]. (2002). *Framework guidelines for addressing workplace violence in health sector*. Geneva: ILO/ICN/WHO/PSI Joint Programme on Workplace Violence in Health Sector. <https://www.who.int/publications/i/item/9221134466>
- Kahraman, İ., & Fırat Kılıç, H. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ve etkileyen faktörler [Professional self-esteem levels of nursing students and influential factors]. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(1), 1-12. <http://doi.org/10.46237/amusbfd.487565>
- Kırbaç, Z. Ö., & Kahriman, İ. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin uygulama alanlarında meslektaş şiddetine maruz kalma durumlarının değerlendirilmesi [Evaluation of nursing students' exposure to colleagues violence in application areas]. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(12), 524-533.
- Kuşçu Karatepe, H., Kuşçu, F. N., Karaman, M., & Özcan Yüce, U. (2019, Haziran). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısının belirlenmesi [Determination of vocational self-esteem of nursing students]. 3. Uluslararası GAP Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan bildiri, Adıyaman.
- Kuşçu Karatepe, H., Özcan Yüce, U., & Atik, D. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin meslektaş şiddetine ilişkin görüşleri: Nitel bir çalışma [Nursing students' opinions on colleague violence: A qualitative study]. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 8(2), 219-232. <http://doi.org/10.33715/inonusaglik.720000>
- Li, J., Han, X., Wang, W., Sun, G., & Cheng, Z. (2018). How social support influences university students' academic achievement and emotional exhaustion: The mediating role of self-esteem. *Learning and Individual Differences*, 61, 120-126. <http://doi.org/10.1016/j.lindif.2017.11.016>
- Mamaghani, E. A., Rahmani, A., Hassankhani, H., Zamanzadeh, V., Dean, S., Irajpour, A., & Azadi, A. (2023). Iranian nursing students' experiences of workplace violence: A qualitative study. *Journal of Injury and Violence Research*, 15(1), 1-9. <https://doi.org/10.5249/jivr.v15i1.1655>
- Min, J., Kim, H., & Yoo, J. (2021). Effects of self-esteem, problemsolving ability, and professional nursing values on the career identity of nursing college students in South Korea: A cross-sectional study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(16), 8531. <https://doi.org/10.3390/ijerph18168531>
- Nazik, F., Mumcu, Ş., Kaya, Z. & Sönmez, M. O. (2023). Klinik uygulamada hemşirelik öğrencilerine yönelik şiddet ve özellikleri [Violence and it's characteristics against nursing students in clinical practice]. *Gevher Nesibe Journal of Medical and Health Sciences*, 8(2), 302-310. <http://doi.org/10.5281/zenodo.7922008>
- Öz Değirmenci, S., & Yıldız, G. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygıları ve öğrenimlerine ilişkin doyum düzeylerinin belirlenmesi [Determination of the satisfaction levels of nursing students on their professional self-esteem and education]. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi*, 2(6), 79-89. <http://doi.org/10.5222/SHYD.2019.53215>
- Özdelikara, A., Alkan, S. A., Arslan, B., Albayrak, K., Yazar, A., & Geçici, A. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ve bilişsel çarpıtmalarının değerlendirilmesi [Evolution of professional self-esteem and cognitive distortions of nursing students]. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 13, 101-120. <http://doi.org/10.17360/UHPPD.2018.3.5>
- Öztürk, A., & Karaahmetoğlu, G.U. (2019). Öğrenci hemşirelerin klinik uygulamada mobbinge maruz kalma durumlarının incelenmesi: Kastamonu Üniversitesi örnekleme [An analysis of student nurses' exposure to mobbing during clinical practice: Kastamonu University sample]. *International Social Sciences Studies Journal*, 30(5), 642-654. <http://doi.org/10.26449/sss.1265>
- Peng, X., Gan, Y., Zeng, Q., Xiong, L., Zhang, F., Xiong, H., ... & Liu, Y. (2022). Nurse-to-nurse horizontal violence in Chinese hospitals and the protective role of head nurse's caring and nurses' group behaviour on it: A cross-sectional study. *Journal of Nursing Management*, 30(6), 1590-1599. <http://doi.org/10.1111/jonm.13498>
- Pien, L. C., Cheng, Y., Cheng, & W. J. (2019). Internal workplace violence from colleagues is more strongly associated with poor health outcomes in nurses than violence from patients and families. *Journal of Advanced Nursing*, 75(4), 793-800. <http://doi.org/10.1111/jan.13887>
- Ragab Awad Basiony, M., AbdElazem Mostafa, H., & Ali Hassan, H. (2023). Relation between workplace violence among staff nurses and their self-esteem. *Egyptian Journal of Health Care*, 14(2), 277-286. <https://doi.org/10.21608/ejhc.2023.294243>
- Sa, B., Ojeh, N., Majumder, M. A. A., Nunes, P., Williams, S., Rao, S. R., ... & Youssef, F. F. (2019). The relationship between self-esteem, emotional intelligence, and empathy among students from six health professional programs. *Teaching and Learning in Medicine*, 31(5), 536-543. <http://doi.org/10.1080/10401334.2019.1607741>

- Serafin, L., Strzańska-Kliś, Z., Kolbe, G., Brzozowska, P., Szwed, I., Ostrowska, A., ... & Czarkowska-Pączek, B. (2022). The relationship between perceived competence and self-esteem among novice nurses—a cross-sectional study. *Annals of Medicine*, 54(1), 484-494. <http://doi.org/10.1080/07853890.2022.2032820>
- Tian, L., Zhang, Y., Li, X., Li, X., Li, Y., Ma, L., ... & Li, Y. (2019). Research on the resilience of Chinese nursing students to workplace vertical violence in clinical practice. *Nurse Education in Practice*, 40, 102624. <http://doi.org/10.1016/j.nepr.2019.102624>
- Varol, E., Bakan, A. B., & Arlı, Ş. K. (2021). Hemşirelerde ve hemşirelik öğrencilerinde benlik saygısı ile mesleki benlik saygısının incelenmesi [Examination of self-esteem and professional self-esteem in nurses and students in nursing]. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 29(6), 407-413. <http://doi.org/10.17942/sted.862558>
- Wang, M., Guan, H., Li, Y., Xing, C., & Rui, B. (2019). Academic burnout and professional self-concept of nursing students: A cross-sectional study. *Nurse Education Today*, 77, 27-31. <http://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.03.004>
- Xu, Y., Liang, Y., Ye, H., & Xu, Y. (2023). Literature review of the research on nursing students' professional self-concept. *Medical Education Online*, 28(1), 2153396. <http://doi.org/10.1080/10872981.2022.2153396>